

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 207/2024 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen perhehoitolain uudistamisesta ja toimeksiantosuhteisten sosiaaliturvan parantamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Hanna-Leena Mattilan /kesk näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 207/2024 vp:

Mihin toimiin ja millaisella aikataululla ministeri aikoo ryhtyä toimeksiantosuhteisten perhehoitajien aseman turvaamiseksi koskien perhehoitolain uudistamista ja sosiaaliturvan parantamista ja

millaisia kansallisen ohjauksen keinoja ministeri aikoo käyttää toimeksiantosuhteisen perhehoidon saamiseksi hyvinvointialueiden palvelustrategioihin?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Toimeksiantosuhteisella perhehoidolla tarkoitetaan henkilön ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä hänen oman kotinsa ulkopuolella yksityiskodissa tai hoidettavan kotona. Perhehoitolaki (263/2015) sisältää säännökset muun muassa perhekodin olosuhteista, perhehoitajan kelpoisuudesta, hoitopalkkion ja korvausten vähimmäismäärästä sekä sosiaaliturvasta eläketurvan ja lakisääteisen työtaturma- ja ammattitautiturvan osalta. Hyvinvointialue tekee perhehoitajan kanssa toimeksiantosopimuksen, jossa tulee sopia perhehoitolain 10 §:ssä säädetyistä asioista kuten perhehoitajalle maksettavasta palkkion määrästä, oikeudesta vapaaseen sekä toimeksiantosopimuksen irtisanomisesta.

Tavallisimmin perhehoitoa järjestetään lastensuojelun sijaishuoltona. Perhehoidon ensisijaisuus lastensuojelun sijaishuollon muotona on tunnustettu lastensuojelulaissa (417/2007). Lastensuojelulain nojalla laitoshoidon järjestetään, jos lapsen sijaishuoltoa ei voida järjestää lapsen edun mukaisesti riittävien tukitoimien avulla perhehoidossa tai muualla. Aina lapsen sijoittaminen perhehoitoon ei ole mahdollista. Perhehoidon soveltuvuutta arvioitaessa tulee ottaa huomioon minkälaisen kokonaisuuden perhehoitajan antama hoito muodostaisi yhdessä tarvittavien tukitoimien kanssa. Lapsen sijaishuoltoajan valinnan täytyy aina perustua yksilökohtaiseen lapsen edun harkintaan. Valinnassa tulee kiinnittää erityistä huomiota huostaanoton perusteisiin, lapsen tarpeisiin sekä lapsen sisarussuhteiden ja muiden läheisten ihmissuhteiden ylläpitämiseen ja hoidon jatkuvuuteen. Lisäksi tulee mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon lapsen kielellinen, kulttuurinen sekä uskonnollinen tausta.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaan hallitus uudistaa lastensuojelulainsäädännön. Uudistustyö on paraikaa käynnissä ja sen yhteydessä on mahdollista tarkastella myös lastensuojelun perhehoidon kysymyksiä.

Iäkkäiden henkilöiden tarvitsemat sosiaalipalvelut järjestetään sosiaalihuoltolain perusteella, ja pääosin palvelut toteutetaan kotihoitona ja asumispalveluina. Myös iäkkäille asiakkaille kohdennettu toimeksiantosopimussuhteinen perhehoito, erityisesti asiakkaan kotiin annettavana palveluna, on viime vuosina lisääntynyt ja sitä hyödynnetään muun muassa omaishoitajan vapaiden sijaistuksiin. Perhehoitoon ohjaututaan silloin kun palvelumuoto vastaa asiakkaan palvelutarpeisiin. Perhehoito on mukana keväällä julkaistussa iäkkäiden laatusuosituksessa, ja sitä tullaan käsittelemään hyvinvointialueiden sisältöohjauksessa hallituskauden aikana.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisista tavoitteista säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 22 §:ssä. Kyse on strategisista tavoitteista, jotka koskevat koko julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa. Valtakunnallisten tavoitteiden toteutumista seurataan ja arvioidaan vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön neuvotteluissa hyvinvointialueiden kanssa sekä jatkuvan vuoropuhelun avulla. Hyvinvointialueiden on huomioitava tavoitteet esimerkiksi palvelustrategioissaan sekä toiminnan ja talouden muutosohjelmissa. Hyvinvointialueilla on itsehallinnollisina toimijoina oikeus päättää omasta strategiastaan ja toimenpiteistä sen toteuttamiseksi. Ministeriöt seuraavat alueiden strategioita ja niiden toteutusta järjestämistehtävän näkökulmasta.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaan hallitus toteuttaa perusturvan uudistuksen, joka parantaa työnteon kannattavuutta, sujuvoittaa sosiaaliturvaa ja yksinkertaistaa etuuksia sosiaaliturvakomitean välimietinnön tekemät suositukset ja selvitykset huomioiden. Parlamentaarinen sosiaaliturvakomitea käsittelee toisella kaudellaan etuuksien yksilö- ja perhekohtaisuutta, etuuksien yhdistelmiä, sosiaaliturvan tasoa sekä eri etuuksien ja palvelujen vastaavuutta ihmisten erilaisiin elämäntilanteisiin.

Helsingissä 18.6.2024

Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso